איך להציל את החטופים בלי להציל את חמאס

written by מאיר בן שבת | 31.07.2024

ישראל נמצאת במומנטום חיובי במלחמה בעזה.

במישור הצבאי מערכת הביטחון רושמת רצף של הישגים מבצעיים שהתחיל עם ההתקפה על מרחב רפיח וכלל את כיבוש ציר פילדלפי עורק החמצן של חמאס, חילוצם של ארבעת החטופים במבצע ההירואי בנוסיראת, חיסולם של "רמטכ"ל חמאס"- מחמד ד'ף (אם אכן חוסל) ומח"ט ח'אן-יונס- ראפע סלאמה, ביסוס השליטה במסדרון נצרים, פשיטות בעיר עזה ובמרחב ח'אן יונס והחזרת גופותיהם של חמשת החללים שנרצחו ונחטפו לרצועה. מיעוט ההישגים המבצעיים של חמאס במקביל לאירועים אלה או בתגובה להם, הוא עדות להשפעה המצטברת החיובית שיש לכך.

ולא רק זאת, התגובה המהירה והנועזת נגד החות'ים בתימן , כמו גם המשך הצַיִיד השיטתי של מפקדי השטח בחיזבאללה והמכות הניחתות ללא הרף על התארגנויות הטרור ביו"ש, מספקים עדות לא רק ליכולות המבצעיות הגבוהות של ישראל אלא גם לנחישותה ולוִיטָאלִיוּת של מערכיה. העמידה האיתנה מול אתגרי הלחימה הרב-זירתית במשך תקופה כה ארוכה, למרות הלחצים והמחירים הכבדים, מערערת חלק מהנחות המוצא של אוייבינו ומתחילה להעלות אצלם **הרהורים על תוחלתה של אסטרטגיית ההתשה**.

גם בזירה המדינית, שלא פעם סיפקה בסיס לתקוותיהם, ניכרת הסתגלות למציאות החדשה. הקשב העולמי מופנה לסוגיות בוערות נוספות מלבד עזה, הביקורת על ישראל אמנם נמשכת אך השפעותיה על המלחמה מוגבלות, בתי הדין בהאג לא עצרו את ישראל מלפעול, מדינות הסכמי-השלום שימרו את יחסיהם עמה למרות הזעם ברחובות, ופה ושם אפילו נמשכו הדיבורים על הסכמי נורמליזציה עתידיים.

מנקודת מבטם של מנהיגי חמאס, ההתפתחויות הפוליטיות בארה"ב אינן בשורה טובה לארגון. לא בטוח שהלחץ על ישראל מצד הממשל הנוכחי יימשך באותה עוצמה ואילו את עמדתו של טראמפ אם יבחר לנשיאות הם שמעו היטב. הקריאה לישראל להביא לסיום מהיר של המלחמה ו"להשלים את העבודה מול חמאס" מתפרשת כציפייה להגברה משמעותית של הלחץ מצידה. על הרקע הזה, יש להניח, כי בחמאס מבינים שהזמן כבר לא פועל לטובתם.

מבחינתה של ישראל למימד הזמן השפעות מנוגדות. מצד אחד הוא מאפשר להעמיק את ההישגים, לשחוק את חמאס ולהגיע לשחרור החטופים בתנאים נוחים יותר, מצד שני הוא מגביר את הסכנה לשלומם של החטופים שבידי חמאס ומגדיל את המחירים והסיכונים גם בזירה

הצפונית (שמושפעת גם מהמצב בעזה).

הדילמה שבפניה ניצב הדרג המדיני , נובעת מהמתח שמימד הזמן גורם בין חשיבות מיטוטו של חמאס לבין דחיפות שחרורם של החטופים.

דרישות חמאס במסגרת העסקה המתגבשת, מיועדות להביא **לסיומה של המלחמה תוך שימור מעמדו כגורם הכוח המרכזי בעזה ובתנאים שיאפשרו לו לשקם את יכולותיו ברצועה ולממש את רווחיו הפוליטיים מהעסקה, גם ביו"ש.**

התעקשותה של ישראל לחזור ללחימה לאחר השלב הראשון, אמורה להוות מענה לחשש זה, אלא שהיא מתעלמת מהדינאמיקה של תהליכים כאלה. לאחר שמכונת **המלחמה** תיכבה, לא ניתן יהיה לחדש אותה בלחיצה על המתג. העולם יתנגד לכך וגם מבית יהיה קשה לגייס תמיכה, לנוכח המחירים והאתגרים הנוספים שיעמדו על הפרק. המשמעות המעשית איפוא היא שהמלחמה בפועל תסתיים ללא השגת המטרות.

עניין נוסף הוא דרישת חמאס כי צה"ל יסוג מהרצועה, לרבות מציר פילדלפי ו"מסדרון נצרים".

השליטה בציר פילדלפי היא אחד ההישגים המערכתיים של ישראל במלחמה הנוכחית. שליטה זו היא תנאי הכרחי כדי למנוע מחמאס להשתקם. בלעדיה ישראל תתקשה למנוע את התחמשות עזה ואת הפיכתה לבסיס טרור בעתיד. ניסיון העבר לא מאפשר להסתמך על גורמים זרים, תהא זהותם אשר תהא. נסיגה ישראלית מהציר הזה היא מהלך כמעט בלתי הפיך, שיזמין עליה לחצים גם בכל משא ומתן עתידי בסוגיה הפלסטינית.

נסיגה ממסדרון נצרים או הפקדתו בידי גורמים אחרים משמעה חזרת חמאס לצפון הרצועה. במציאות הנוכחית, קשה לדמיין גורם אכיפה כלשהו (זולת צה"ל) שיוכל למנוע מחמאס לנייד את אנשיו : לא מדינות ערב, לא כוחות זרים וגם לא מוחמד דחלאן. אפילו אם יימצא הפטנט לכך אין שום משמעות לקביעה כי "לא תורשה חזרתם של חמושים לצפון הרצועה" כשבאזור זה יש קילומטרים רבים של מנהרות שאיש לא יודע מה יש בתוכן.

קיומן של מנהרות מתחת לשכונות בעיר עזה, דווקא מבסס הצדקה שלא להחזיר את העקורים לבתיהם ולהמשיך להגדיר מרחבים אלה כ"אזורי לחימה". זהו מנוף לחץ מצד אוכלוסיית העקורים על חמאס. ויתור בסוגיה הזו, משמעו הסכמה ישראלית למציאות שעומדת בסתירה לרעיון הפירוז הביטחוני.

ועדיין לא דיברנו על הסכנות הנשקפות משחרורם של המחבלים שחמאס ידרוש במסגרת העיסקה: עידוד השימוש בדפוס החטיפה, השתלבותם של המשוחררים בפעולות טרור וחיזוק פוליטי של חמאס ביו"ש וברש"פ.

אין בישראל מי שלא מייחל לשחרורם של החטופים כשם שאין מי שלא רוצה בהכרעתו המוחלטת של ארגון הטרור המפלצתי. הכרעה במתח שבין שני היעדים היא בבחינת "אוי לי

מיוצרי ואוי לי מיצרי". כל החלטה שתקבל הממשלה היא לגיטימית ובלבד שלא נסמא את עינינו מלראות את מחיריה.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 26.07.2024.